

УДК 658.114.2(045)

Кривицька Н.Ю.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки
Національного авіаційного університету

Андрущенко В.В.
студент
Національного авіаційного університету

ОБГРУНТУВАННЯ ВЕРТИКАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

A GROUND OF VERTICAL INTEGRATION OF ENTERPRISES IS IN MODERN TERMS OF MENAGE

АНОТАЦІЯ

У статті на прикладі ПАТ «Миронівський хлібопродукт» доведено ефективність вертикальної інтеграції для українських підприємств у сучасних умовах господарювання. Вертикальна інтеграція призводить до узгодження темпів і пропорцій розвитку взаємопов'язаних галузей виробничо-господарської системи, оптимізації сировинних зон переробних підприємств, підвищення керованості взаємопов'язаних виробництв і в кінцевому рахунку – до досягнення інтегрованого економічного ефекту, чого не можна здійснити, управляючи суб'єктами господарювання нарізно. Підприємство, яке входить у склад вертикально інтегрованої компанії, має змогу підвищити свій виробничий потенціал і водночас знизити витрати, розширити ринок і перелік продукції, підтримувати і збільшувати рентабельність, а також за рахунок впровадження ефективної системи цінової політики бути успішним на сучасному ринку.

Ключові слова: інтеграція, економічний ефект, економія витрат, розвиток, прибуток, злиття.

АННОТАЦИЯ

В статье на примере ПАТ «Мироновский хлебопродукт» доказана эффективность вертикальной интеграции для украинских предприятий в современных условиях ведения хозяйства. Вертикальная интеграция приводит к согласованию темпов и пропорций развития взаимосвязанных отраслей производственно-хозяйственной системы, оптимизации сырьевых зон перерабатывающих предприятий, повышению управляемости взаимосвязанных производств и в конечном счете – к достижению интегрированного экономического эффекта, чего нельзя осуществить, управляя субъектами ведения хозяйства порознь. Предприятие, которое входит в состав вертикально интегрированной компании, имеет возможность повысить свой производственный потенциал и в то же время снизить расходы, расширить рынок и перечень продукции, поддерживать и увеличивать рентабельность, а также за счет внедрения эффективной ценовой политики быть успешным на современном рынке.

Ключевые слова: интеграция, экономический эффект, экономия расходов, развитие, прибыль, слияние.

ANNOTATION

On the example of PJSC (Public Joint-Stock Corporation) «Myronivskiy bakery products» in the article proven the efficiency of vertical integration for the Ukrainian enterprises in the modern terms of menage. Reducing unit cost on unit of products as a result of vertical integration allows to considered this phenomenon in quality - not only as a market, but In-house process. Enterprise, which is part of the vertically integrated company can increase its production capacity and at the same time can reduce charges, expand the market for products, maintain and increase profitability, and also, through the introduction of an effective system of pricing policy to be successful at the modern market.

Keywords: integration, economic effect, economy of charges, development, income, confluence.

Постановка проблеми. Сучасний процес глобалізації економіки, перехід до постіндустріального суспільства призводить до постійної зміни конкурентних відносин на світових ринках. На сьогоднішній день кожне підприємство залежить саме від себе, і всі ризики та відповідальність повністю лягають на плечі самих підприємців. У таких умовах успіх підприємства залежить від його ефективної взаємодії з компаніями, що займаються виробництвом сировини або просуванням товару даної фірми до кінцевого споживача, тобто вертикально пов'язаними підприємствами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теорії і практики процесів вертикальної інтеграції знайшли відображення в працях відомих західних економістів: О. Вільямсона, Дж. Стіглера, Р. Базела, Р. Коуза, М. Адельмана, К.Р. Харрігена, К. Ерроу та ін. В Україні дану тему досліджували І. Акімов, В. Базилевич, Д. Лук'яненко, Г. Филюк, О. Щербаков та ін., які аналізували стимули, наслідки вертикальної організації українських підприємств. Методологічні аспекти аналізу корпоративних структур, обґрунтовані на міждисциплінарному підході, і застосування методологічних ресурсів різних напрямів економічної науки розглянуто в роботах А.А. Беляєва, Г.Б. Клейнера, А.В. Коркунова, В.Н. Лазарева, А.А. Пороховського, Н.Х. Токаєва, Дж. Ходжсона та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Існує недостатня вивченість проблем ефективності й організаційної побудови інтегрованих структур у сучасних умовах господарювання в Україні.

Мета статті полягає в доведенні доцільності та ефективності впровадження вертикальної інтеграції в сучасне виробництво на прикладі групи компаній ПАТ «Миронівський хлібопродукт».

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні надзвичайно болючим є питання, як розвиватися українським підприємствам. Оскільки вижити в сучасних економічних катаклізмах і нестабільності дуже непросто, потрібно шукати найбільш доцільні та ефективні способи виходу на ринок для успішного функціонування

на ньому. Досвід невеликих підприємств, які нині ледве-ледве тримаються на плаву, показує, що найбільш ефективними і відносно безпечними сценаріями розвитку бізнесу є злиття і поглинання, тобто його укрупнення.

Інтеграція бізнесу – це форма організації економічних стосунків і взаємозв'язків підприємств, у результаті яких утворюється новий економічний суб'єкт, що здійснює загальне управління. Для сучасної економіки характерний великий досвід корпоративних об'єднань, який супроводжувався підвищувальним трендом у динаміці курсу акцій компаній, що беруть участь в об'єднанні. Вертикальна інтеграція – це спосіб здійснення діяльності в межах одного підприємства, коли виробництво здійснюється послідовно, а продукція, що вироблена на одній стадії виробництва, служить фактором виробництва на наступній стадії. Вертикальна інтеграція є невід'ємною складовою частиною розвитку продуктивних сил, яка сприяє індустріалізації аграрного виробництва, найповнішою забезпеченню потреб суспільства в продовольстві. Яскравим прикладом використання вертикальної інтеграції в Україні є група компаній ПАТ «Миронівський хлібопродукт».

ПАТ «Миронівський хлібопродукт» – вертикально інтегрована компанія, створена в 1998 р., найуспішніша компанія аграрного сектора не тільки в Україні, а й в Європі. На сьогодні є визнаним лідером українського ринку промислового виробництва курятини, продуктів м'ясопереробки та вирощування зернових.

Вертикальна інтеграція бізнесу гарантує МХП стабільно високі стандарти якості, а також контроль над собівартістю фінальної продукції завдяки великим масштабам виробництва, що особливо важливо в умовах української економіки, що розвивається. З огляду на ріст виробництва курятини, МХП планує і надалі самостійно забезпечувати себе основними інгредієнтами (кукурудзою, пшеницею,

соняшником, соєю), необхідними для виробництва комбікормів. Компанія також продовжує знаходити додаткові способи використання відходів виробництва. Наприклад, на сьогодні МХП використовує лушпиння соняшнику для підстилки в пташниках і як паливо для отримання парової енергії на комбікормових заводах компанії. МХП також використовує курячий послід як добриво для вирощування зернових. Із 2012 р. діє біогазова станція на птахофабриці «Оріль-Лідер» (Дніпропетровська обл.). У подальшому компанія продовжить підвищувати свій рівень енергонезалежності.

Незважаючи на кризу в країні, на продукцію МХП збільшується попит, виробництво курятини росте, про що свідчать фінансові показники діяльності підприємства (табл. 1).

Таблиця 1
Економічний результат діяльності МХП

Рік	Виручка, млн. \$	ЕБІТДА, млн. \$	Виробництво курятини, т
2006	311	141	133000
2007	474	166	173000
2008	803	312	226000
2009	711	271	285000
2010	944	325	360000
2011	1229	401	384000
2012	468	468	404000
2013	1496	391	472800
2014	1379	555	546500

Протягом дев'яти місяців 2015 р. експорт МХП на ринок ЄС зріс до 80%, що в результаті складає більше 19 650 т курятини. Серед поточних експортних напрямків 17 країн: Нідерланди, Німеччина, Румунія, Польща, Ірландія, Бельгія, Кіпр, Італія, Литва, Естонія та ін. МХП є провідним виробником курячого м'яса в Україні з найбільшою часткою ринку і високою впізнаваністю бренду своїх продуктів.

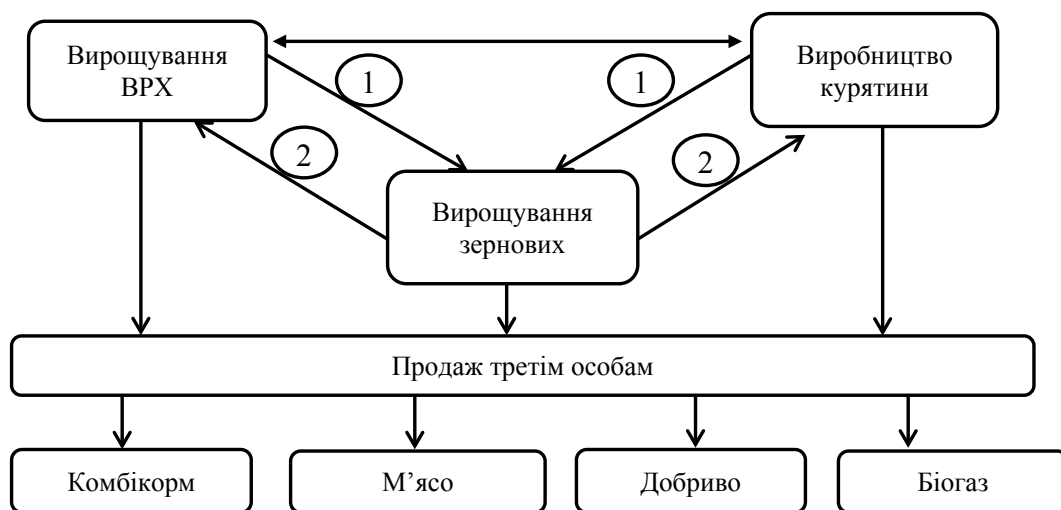

Рис. 1. Схема організації виробничої діяльності ПАТ «Миронівський хлібопродукт» (1 – використання зворотних відходів, 2 – економія на придбанні кормів)

Рис. 2. Переваги від впровадження вертикальної інтеграції

МХП контролює всі етапи виробництва м'яса птиці – від вирощування зернових, виробництва комбікормів до інкубації яєць, вирощування бройлерного поголів'я, переробки, збуту, розподілу і продажів м'яса птиці (у тому числі через франчайзингові точки МХП). Вертикальна інтеграція дає змогу мінімізувати залежність МХП від постачальників і цін на сировину. Крім економічної ефективності, вертикальна інтеграція дає змогу МХП втілювати строгу політику біобезпеки, контролювати якість сировини і кінцеву якість та безпеку продукції до точок продажів.

Група компаній ПАТ «Миронівський хлібопродукт» є яскравим прикладом того, що українські компанії можуть конкурувати і конкурують на світових ринках, при цьому покращують економічну ситуацію в країні завдяки доцільності й ефективності впровадження вертикальної інтеграції.

Практика існування вертикально інтегрованих компаній в Україні демонструє вигоди для зростання галузевих ринків шляхом підвищення конкурентоспроможності даних підприємств, зменшення витрат на виробництво кінцевої продукції, можливостей запровадження інновацій. Окрім того, з точки зору економічної ефективності слід розглянути такий мотив вертикальної інтеграції, як прагнення понизити тиск державного регулювання, у тому числі зменшити розмір податкових відрахувань, також можна маніпулювати об'ємом отриманого прибутку, розподіляючи і перерозподіляючи його між підрозділами (рис. 2). Таким чином, вертикальна інтеграція призводить до узгодження темпів і пропорцій розвитку взаємопов'язаних галузей виробничо-господарської системи, оптимізації сировинних зон переробних підприємств, підвищення керованості взаємопов'язаних виробництв і в підсумку до досягнення інтегрованого економічного ефекту, чого не можна здійснити, управляючи суб'єктами господарювання

нарізно. Зниження витрат на одиницю продукції в результаті вертикальної інтеграції дає змогу розглядати це явище в якості не стільки ринкового, скільки внутріфірмового процесу. Виходячи з цього, ефективна вертикальна інтеграція супроводжується додатковим вирахом громадського добробуту.

Таким чином, факторами мотивації до інтеграції будуть:

- усунення негативних зовнішніх ефектів;
- економія на транзакційних витратах;
- усунення асиметричності інформації і опортуністичної поведінки контрагентів господарських угод;
- усунення «подвійної маржиналізації» і збільшення обсягу виробництва проміжної і кінцевої продукції (збільшення використання наявних потужностей);
- обмеження недобросовісної ринкової конкуренції (особливо в разі спеціалізованих активів);
- зростання загального добробуту (особливо споживчого надлишку).

Висновки. Вертикальна інтеграція позитивно впливає на конкурентоздатність підприємства, покращує його основні показники. Підприємство, яке входить до складу вертикально інтегрованої компанії, має змогу підвищити свій виробничий потенціал і водночас знизити витрати, розширити ринок і перелік продукції, підтримувати і збільшувати рентабельність, а також за рахунок впровадження ефективної системи цінової політики бути успішним на сучасному ринку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://papers.univ.kiev.ua/ekonomika/articles/Vertically_integrated_structures_in_industry_markets_of_Ukraine_14206.pdf.
2. МХП увеличила экспорт мяса птицы в ЕС на 7% в 3 квартале 2015 [Электронный ресурс]. – Режим доступа :

- <http://agribit.com.ua/news/mhp-uvlechila-eksport-myasaplicity-v-es-na-7-v-3-kvartale-2015>.
3. Вертикальная интеграция: чему учит опыт [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://finance.obozrevatel.com/business-and-finance/vertikalnaya-integratsiya-chemu-uchit-opyt.htm>.
 4. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://forbes.ua/magazine/forbes/1342976-8-principov-uspeha-yuriya-kosyuka>.
 5. Крупнейший производитель курятины увеличил продажи на 18% [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://delo.ua/business/krupnejshij-proizvoditel-kurjatinu-uvlechil-prodazhi-na-18-289622/?supdated_new=1454173985.
 6. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.mhp.com.ua/ru/home>.